

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljané po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 11. aprila 1877.

Obseg: Tako bi prav bilo tudi pri nas na Slovenskem. — Vaga pri kmetijstvu. — Premogov pepel dober gnoj za krompir. — Žalostni stan kmetijskih posestev v našem cesarstvu. — Kupčijska novica. — Kako dolgo živijo nekatere živali? — O „socijalistih“ nekoliko. — Slovniška mrvica. — Hrvatska bibliografija. — Angora. (Dal.) — Turčin pri brivcu. — Deželni zbori. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Tako bi prav bilo tudi pri nas na Slovenskem!**

Minister kmetijstva na Francoskem je na prid poljedelstvu ukazal, da se morajo po vsi državi ob krajih gozdov, na potih in vrtih narediti table s sledečimi napisi:

Jež se živi od miš, polžev in črvov, v obče od živali, katere so škodljive kmetijstvu, zato:

ne ubijajte ježa!

Krota vsako uro pokončá 20—30 mrčesov, zato:

ne ubijajte krot!

Krt neprenehoma streže po črvih, bramorjih in žužkih vsake vrste; v njegovem želodcu se še nikdar ni našel sled, da bi žrl rastline; on veliko več koristi, kakor pa škoduje, zato:

ne ubijajte krta!

Hrošec (keber) in njegov črv sta najhuja sovražnika poljedelstvu; hrošec izleže po 60 do 100 jajc, iz katerih se izvalijo črvi, iz črvov pa se naredijo zopet hrošči, zato:

pokončujte hrošče!

Gosenice in drugi mrčes v vsakem kantonu včasih na leto in dan po več tisuč frankov škode naredijo; le tiči morejo vbrantiti to škodo, kajti oni se živijo najraji od raznoterega mrčesa in so največi prijatelji kmetovalcev, zato:

otroci, pustite pri miru tičja gnjezda!

Vaga pri kmetijstvu.

Vaga in mera ste vsacemu umnemu gospodarju prevažni stvari, al žalibog, da se večina kmetovalcev premalo za nji zmeni ali pa celó ne. Za perišče semena več ali manj, za snopič sená več ali manj, za lopato gnojá več ali manj, to je mnogim vse eno, a vendar ni vse eno, če hoče gospodar dober gospodar biti, da ne trosi po nepotrebnem semena in klaje preveč, pa da tudi ne skopari ž njimi. Že v sv. pismu je Salomon rekel: „Bog je vse modro po meri in vagi vredil.“

Ni pa namen teh vrstic, kmetovalcem kazati, koliko tega in unega je po pravi meri in vagi treba za

seme, za krmo itd. Namen naš je le, gospodarje naše opomniti v obče, da ste vaga in mera umnemu gospodarju potrebni.

To pač vsak kmetovalec vé, da imamo pšenico, rž, ječmen itd., ki je bolj težka ali bolj lahka, po tem pa se ravná to, ali naj se bolj redko ali bolj gosto žito seje; le kdor tedaj težo (pezo) semena presodi, bo pravo zadel, da ne bo težkega in zato bolj popolnega semena toliko sejal kakor lahkega in manj zdatnega. Vagajmo tedaj le enekrat seme, da po tem presodimo, koliko ga bo potreba, in dobili bomo pravo mero za-nj, to je, da ne tratimo semena brez potrebe.

Še bolj potrebno pa je vagati klajo živine, da jej ne pokladamo preveč, pa tudi ne premalo. „Novice“ so mnogokrat že razkladale, koliko na vago je treba „na pr.“ goveji živini vsak dan sená ali kake druge klaje; če pa gospodar ne pozná ne žive teže svoje goveje živine in ne vé, koliko na vago jej klaje poklada. Tak gospodar slep tava o tem, kar živini daje, morebiti veliko preveč, morebiti veliko premalo. Nihče naj pa ne misli, da mora gospodar zmirom in vsak dan z vago in merico okoli živine hoditi, — ne, ne; to bilo bi smešno; zadosti je, da krmo (seno, slamo, kornike itd.) enkrat zvaga in posodo (trugo, koš itd.) potem zaznamova, v katero bode zvagani porcijon deval, pa ima potem pravo mero. Živine pa tudi ni treba vsak dan vagati, da bi po njeni živi teži določeval vsak dan mero klaje; zadostuje, ako se živina vsaka dva meseca enkrat zvaga, da vé, koliko vago.

Marsikrat hlapec modriha ali kaka dekla Urša se utegneta pri nas smejati temu in misliti: „no, živini je začel gospodar senó vagati, bo pa kmalu tudi nam kruh vagal.“ Tako zasmehovanje naj gospodar ima za to, kar je — nevednost poselska; če bi se bili gospodarji po neumnih hlapcih ali deklah ravnali, stalo bi poljedelstvo na tisti stopinji, kakor je bilo za časa Adama in Eve.

Prav in cenó se živina tudi ne dá debeliti (pitati) brez vage; treba je namreč, da gospodar, ki ima pitavno živino, se od časa do časa vage posluži, da izvé, kako in za koliko se živina debelí s pokladano jej krmo in ali ne bi bolje kazalo, na priliko, kedar ima senó veliko ceno, da biga raji prodal, kakor pa obračal za pitanje živine, ako mu prodano senó dá več dobička.

Naj dodamo temu še drug izgled. Dokler tèle sesá, postaja vsak dan za 1 funt in pol težje, zato potrebuje vsak dan 4 bokale ali 10 funtov mleka. Da se